

סֵפֶר זוהר ארבעת המינים

הכולל בתוכו כל מאמרי הזוהר
הנוגעים לארבעת המינים

ובודאי הלומד מאמרים אלו בחג הסוכות,
יכפיל וישליש זכויותיו עשרת מונים,
כמבואר בספר ערכה של שעה וכוח הזוהר.
ויתקיים בנו הבטחת משה רעיא מהימנא
בספרא דא יפקון מגלותא ברחמי אמן

יצא לאור עשרת ימי תשובה תשע"ג
על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש - 0548436784

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי
בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פק: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

זוהר ארבעת המינים

ולקחתם לכם פרי עץ הדר

וּכְבַד יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן בְּחַמִּיסָר יוֹמִין,
כְּדִין נְטִיל לְבָנוּי, לְפָרִישָׁא גְדָפוּי
עַלְיֵיהּ, וְלַמַּחְדֵי עִמְהוֹן. וְעַל דָּא
בְּתִיב וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן,
פְּרִי, דָּא אִיהוּ אֵילָנָא דְאַקְרֵי עֵץ פְּרִי,
וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ פְּרִי. עֵץ הָדָר: כְּמָה
דָּאֵת אָמֵר (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו.
מָאִי טַעְמָא אַקְרֵי הָדָר, וּמָאֵן אִיהוּ
הָדָר. אֲלֵא דָּא צְדִיק.

וּכְבַד יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן בְּחַמִּיסָר יוֹמִין,
כְּדִין נְטִיל לְבָנוּי, לְפָרִישָׁא גְדָפוּי
עַלְיֵיהּ, וְלַמַּחְדֵי עִמְהוֹן. וְעַל דָּא
בְּתִיב וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן,
פְּרִי, דָּא אִיהוּ אֵילָנָא דְאַקְרֵי עֵץ פְּרִי,
וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ פְּרִי. עֵץ הָדָר: כְּמָה
דָּאֵת אָמֵר (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו.
מָאִי טַעְמָא אַקְרֵי הָדָר, וּמָאֵן אִיהוּ
הָדָר. אֲלֵא דָּא צְדִיק.

כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל

מִדּוּעַ נִקְרָא הָדָר, וְהֲרִי מְקוּם מְסֻתָּר
הוּא שְׁאִין לוֹ גְלוּי, וְצִרְיָן
לְהַתְּכָסוֹת תְּמִיד, וְאִין הָדָר אֲלֵא מִי
שְׁמַתְגְּלָה וּמַתְרָאָה? אֲלֵא, אַף עַל גַּב
שְׁהוּא דְרָגָה מְסֻתְרָת, הַדּוּר הוּא שֶׁל
כָּל הַגּוֹף, וְלֹא נִמְצָא הַדּוּר לְגוֹף אֲלֵא
בּוֹ. מָה הַטַּעַם? מִי שְׁאִין עֲמוּ מְדַרְגָּה
זוֹ, אִין בּוֹ הַדּוּר לְבֹא בְּבִי אָדָם. קוּלוּ

מִדּוּעַ נִקְרָא הָדָר, וְהֲרִי מְקוּם מְסֻתָּר
הוּא שְׁאִין לוֹ גְלוּי, וְצִרְיָן
לְהַתְּכָסוֹת תְּמִיד, וְאִין הָדָר אֲלֵא מִי
שְׁמַתְגְּלָה וּמַתְרָאָה? אֲלֵא, אַף עַל גַּב
שְׁהוּא דְרָגָה מְסֻתְרָת, הַדּוּר הוּא שֶׁל
כָּל הַגּוֹף, וְלֹא נִמְצָא הַדּוּר לְגוֹף אֲלֵא
בּוֹ. מָה הַטַּעַם? מִי שְׁאִין עֲמוּ מְדַרְגָּה
זוֹ, אִין בּוֹ הַדּוּר לְבֹא בְּבִי אָדָם. קוּלוּ

אין עמו בדבורו (פזקו), והדור (דבור) של קול נפסק ממנו. זקנו והדר זקנו לא עמו, ואף על גב שמתפסית הדרגה היא, כל הדור הגוף תלוי בו, ומתפסה ומתנגלה. ומפני כן עץ הדר הוא, עץ שפל הדור הגוף תלוי בו, וזהו הוא עץ עשה פרי.

כפות תמרים - פאן נכללת אשה בבעלה בלי פרוז, כפות תמרים כאחד. וענף עץ עבת - שלשה. ועלים שלו - זה בצד זה, וזה בצד זה, ואחד ששולט עליהם. וערבי נחל - שנים, שאין להם ריח וטעם, כשוקים בן אדם. (ומפני כן) לולב נוטל כלם, פחוט השדרה שמעמיד את הגוף. ומה שיוצא החוצה טפח - כך הוא, כדי להשלים ולהוציא הפל ולשמש כמו שצריך. (ומפני כן) במינים אלו צריך בן אדם להראות לפני הקדוש ברוך הוא. עלים של אלו התמרים, הם פל שאר חילות שמתאזים באלו הכנויים שהקדוש ברוך הוא נקרא בהם, מפני שצריכים (להתאחז) למטה פדגמת למעלה. שאין לה דבר בעולם שאין לו דגמא למעלה.

הדורא, למיעל בבני נשא. קלא לאו עמיה בדבורא, (ס"א כדכורא) והדורא (ס"א ודבורא) דקלא אתפסק מניה. דיקנא, והדורא דדיקנא לאו עמיה, ואף על גב דאתכסייא ההוא דגא, כל הדורא דגופא ביה תליא. ואתגלייא. ובגין כך עץ הדר איהו, עץ דכל הדורא דגופא ביה תליא, ודא איהו (בראשית א) עץ עושה פרי. **כפות תמרים**, הכא אתכלילת אתתא בבעלה בלא פרוזא, כפות תמרים כחדא. וענף עץ עבות, תלתא. ועלין דיליה, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא, וחד דשליט עליהו. וערבי נחל, תרין. דלית להו ריחא ומעמא, כשוקין בבני נשא. (ובגין כך) לולב נטיל כלהו, פחוטא דשדרה קיימא דגופא. ומה דנפיק לבר טפח, הכי הוא, בגין לאשלמא ולאפקא כלא, ולשמשא כדקא חזי. (ובגין כך) בהני זיגין, בעי בר נש לאתחזאה קמי קדשא בריך הוא. עלין ומרפין דהני תמרים, אינון כל שאר חילין דאתאחדן באינון כנויין דקודשא בריך הוא אקרי בהון. בגין דבעינן (ס"א לאתחדתא) לתתא כגוונא דלעילא, דלית לה מלה בעלמא, דלא אית לה דוגמא לעילא, כגוונא דלעילא הכי

כְּדַגְמָא שֶׁל לְמַעְלָה כִּף יֵשׁ לְמַטָּה.
וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהִתְאַחַז בְּסוּד זֶה
שֶׁל הָאֲמוּנָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אֵת לְתַתָּא, וּבְעוּ יִשְׂרָאֵל לְאַתְּחִדָּא
כְּרֻזָּא דָּא דְמַהִימְנוּתָא, קָמִי קִדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא.

הַלּוּלָב הַאֲתֵרוּג הַהֶדְס וְהַעֲרָבָה כְּלִים אַחוּזִים בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ לְמַעְלָה
וַיֵּשׁ מֵהֶם שְׂאֲחוּזִים בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ,
כְּמוֹ לוּלָב, וְאֲתֵרוּג, הֶדְס,
וְעֲרָבָה, שְׂכָלֶם אַחוּזִים בְּשֵׁם הַקְדוּשׁ
לְמַעְלָה. וְעַל כִּף שְׁנִינּוּ, לְאַחַז אוֹתָם
וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מַעֲשֵׂה כְּדִי לְעוֹרֵר
חֲדוּה אוֹתוֹ שְׂאוּחַז בּוֹ. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ,
בְּדַבְרִים וּמַעֲשֵׂה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת דָּבָר
כְּדִי לְעוֹרֵר דָּבָר אַחֵר.

וְאֵית מְנַיְיהוּ דְאַחֲדִין בְּשֵׁמָא
קִדְיִשָׁא, בְּגוֹן לוּלָב, וְאֲתֵרוּג,
הֶדְס, וְעֲרָבָה, דְכִלְהוּ אַחֲדִין בְּשֵׁמָא
קִדְיִשָׁא לְעִילָא. וְעַל דָּא תְּנִינּוּ,
לְאַחֲדָא לֹן, וְלְמַעַבְדָּא בְּהוּ עוֹבְדָא,
בְּגִין לְאַתְעֵרָא חֲדוּה הֵהוּא דְאַחֲד
בִּיהַ. וְעַל דָּא תְּנִינּוּ, בְּמַלִּין וְעוֹבְדָא
בְּעִינִין לְאַחֲזָא מְלָה, בְּגִין לְאַתְעֵרָא
מְלָה אַחֲרָא.

בְּרֵאשִׁיתוֹ יִצְרָתוֹ אֶף עֲשִׂיתוֹ
זֶהוּ שְׂכָתוֹב כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי
וְלִכְבוֹדִי [בְּרֵאשִׁיתוֹ] - לְעוֹרֵר
כְּבוֹדִי. בְּרֵאשִׁיתוֹ - לִיחַד לִי. יִצְרָתוֹ -
לַעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֵׂה [כֹּח]. אֶף עֲשִׂיתוֹ
- לְעוֹרֵר בּוֹ כֹּחַ שְׂלִמְעָלָה. דָּבָר אַחֵר
כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי - הֵינּוּ שְׂכָתוֹב (וּיקרא
כג) פְּרִי עֵץ הַדֵּר. וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאשִׁיתוֹ -
הֵינּוּ כֹפֶת תְּמָרִים. יִצְרָתוֹ - הֵינּוּ
וְעַנְף עֵץ עֵבֶת. אֶף עֲשִׂיתוֹ - הֵינּוּ
וְעֲרָבֵי נָחַל.

כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי
הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי
וְלִכְבוֹדִי (בְּרֵאשִׁיתוֹ), לְאַתְעֵרָא
יְקָרִי. בְּרֵאשִׁיתוֹ, לְיִיחַדָּא לִי. יִצְרָתוֹ,
לְמַעַבְדָּא בִּיהַ עוֹבְדָא (ג'א חִילָא). אֶף
עֲשִׂיתוֹ, לְאַתְעֵרָא בִּיהַ חִילָא
דְלְעִילָא. דָּבָר אַחֵר, כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי,
הֵינּוּ דְכְּתִיב (וּיקרא כג) פְּרִי עֵץ הַדֵּר.
וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאשִׁיתוֹ, הֵינּוּ כֹפֶת תְּמָרִים.
יִצְרָתוֹ, הֵינּוּ וְעַנְף עֵץ עֵבֶת. אֶף
עֲשִׂיתוֹ, הֵינּוּ וְעֲרָבֵי נָחַל.

וְלִקְחָתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְּאִשׁוֹן

וְתִקְנוּנָא דְהַאי דְאָמַר קָרָא, (וּיקרא כג) וְתִקְוֹן שֶׁל זֶה שְׂאָמַר הַכְּתוּב

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דְּוָקָא
 שֶׁהוּא חֲמִישָׁה עַל עֶשְׂרֵה. אָבֵל בַּיּוֹם
 הָרִאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם רִאשׁוֹן מִי הוּא?
 אֵלֶּא יוֹם שִׁצָּא רִאשׁוֹן לְנִסְעָה [לְכָל]
 בְּמַעֲנֵינוּ שֶׁל מִים נוֹבְעִים, וְאָנוּ רוֹצִים
 לְהַמְשִׁיכוֹ לְעוֹלָם. מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁקָּשֶׁר
 בְּנֵי אָדָם בְּמַאָסֶר. בָּאָה אִמּוֹ הַגְּבִירָה
 וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְהַמְלֶךְ
 מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנָתַן אוֹתָם בְּיַדָּהּ.
 מִצָּאָה אוֹתָם רַעֲבִים וְצָמְאִים. אָמְרָה,
 הֲרִי הוֹצֵאתִי אוֹתָם לְחֵרוֹת, תְּבִיא
 לָהֶם אֶכֶל וּמִשְׁקָה. כִּף יוֹם הַכַּפּוּרִים
 הִזָּה מוֹצֵיא אֶת כָּלָם לְחֵרוֹת, וְאָנוּ
 רַעֲבִים לְמִזוֹן וְצָמְאִים לְשִׁתֵּיהֶם. הִיא
 מַעֲטֶרֶת אֶת הַמְלֶךְ בְּעֶטְרוֹתֶיהָ. בַּיּוֹם
 הִזָּה יִדְעֵנוּ שְׁמִים נוֹבְעִים שׁוֹרִים
 עִמָּה, שׁוֹאֲלִים לְשִׁתוֹת לְמִי שֶׁהוֹצִיא
 אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְעַל כִּף קוֹרְאִים לוֹ
 בַּיּוֹם רִאשׁוֹן.

וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דִּיִּיקָא.
 דְּהוּא חֲמִישָׁאָה עַל עֶשְׂרֵה. אָבֵל בַּיּוֹם
 הָרִאשׁוֹן, הֵהוּא יוֹם רִאשׁוֹן מָאן הוּא.
 אֵלֶּא יוֹם דְּנִפִיק רִאשׁוֹן, לְנִמְלָא (ר"א
 לְכָל) בְּמַבּוּעוֹי דְּמִיין נְבִיעוֹי, וְאָנִן
 בְּעִיִּין לְאַמְשָׁבָא לִיהַ לְעֵלְמָא. מְתַל
 לְמַלְכָּא דְקִטְר בְּנֵי נִשְׂא בְּקִטְרוֹי,
 אַמִּיהַ מְטְרוֹנִיתָא אֶתְתָּ, וְאַפִּיקַת לוֹן
 לְחֵירוֹת, וּמַלְכָּא אֲשַׁנַּח לִיקְרָא דִּילָהּ,
 וְיִהֵב לוֹן בִּידָהּ. אֲשַׁכַּחַת לוֹן בְּיִפּוֹן
 וְצַחִין, אָמְרָתָּ, הָא אֲפִיקַת לוֹן לְחֵירוֹ,
 אִיִּיתִי לוֹן מִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיִיא. כִּף, הָא
 יוֹם הַכַּפּוּרִים אֲפִיק לְכָלָא לְחֵירוֹ, וְאָנִן
 כְּפָנֵי מְזוֹנָא קְאִימְנָא, וְצַחִינָן
 לְמִשְׁתֵּיִיא, הִיא אַעֲטַרַת לְמַלְכָּא
 בְּעֶטְרוֹי. בְּהַאי יוֹמָא יִדְעֵנָא, דְּהַא מִיִּין
 נְבִיעוֹי עִמָּה שְׁרִיִּין, שְׁאִילָנָא
 לְמִשְׁתֵּיִיא, לְמָאן דְּאַפִּיק לוֹן לְחֵירוֹ.
 וְעַל דָּא קְרִינָן לִיהַ יוֹם רִאשׁוֹן.

פְּרִי עֵץ הָדָר

פְּרִי עֵץ הָדָר - זוּ בָּאֵר שֶׁל יִצְחָק,
 שִׁיִּצְחָק הִדָּר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְקָרָא לוֹ עֵץ הָדָר. פְּרִיו שֶׁל עֵץ
 הַהָדָר הִזָּה יְדוּעַ. כַּפַּת תְּמָרִים -
 שְׁכַתוֹב (תהלים צב) צְדִיק כַּתְּמָר יִפְרַח,
 וְלֹא נִמְצָא בִּינֵיהֶם פְּרוּד. וְלִכְּן לֹא
 כַּתוּב וְכַפַּת, אֵלֶּא כַּפַּת, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא

פְּרִי עֵץ הָדָר, דָּא בִּירָא דִּיִּצְחָק,
 דִּיִּצְחָק אֶהְדָּר לִיהַ לְקַדְשָׁא
 בְּרִידָהּ הוּא וְקָרָא לִיהַ עֵץ הָדָר. פְּרִי
 דְּהַאי עֵץ הָדָר יְדִיעָא. כַּפַּת תְּמָרִים,
 דְּכַתִּיב, (תהלים צב) צְדִיק כַּתְּמָר יִפְרַח,
 וְלֹא אֲשַׁתַּבַּח בִּינֵיהֶוּ פִירוּדָא. וְעַל דָּא
 לֹא כַּתִּיב וְכַפַּת, אֵלֶּא כַּפַּת. בְּגִין דְּלֹא

עולה זה בלי זה. ובזה מתמלאת
הבאר הזאת, מבאר מים עליונים
שנובעים. ההוא מתמלא בתחלה,
וממנו מתמלאת הבאר עד שנובעת
לכל.

סליק דא בלא דא, ובהאי אתמלייא
האי באר, מבאר מים עלאין נביעין,
ההוא אתמלי בקדמיתא, ומניה
אתמלייא בידא, עד דאיהו נביעו
לכלא.

ענף עץ עבת

וענף עץ עבת - זה ענף של אילן
הגדול שהתחזק ונשרש
בשרשו, נעשה אילן עליון על הכל,
שאחוז בכל הצדדים שלו, ענף
שהוא עץ עבת, עץ שאחוז את
העבות, שהרי מזה נוטל יסוד העולם
ומתמלא פדי להריק בבאר, זהו
עולם ארץ ההשקאה.

וענף עץ עבות, דא ענפא דאילנא
רברבא, דאתקיף ואשתרשא
בשרשו, אתעביד אילנא עלאה על
כלא, דאחיד בכל סטריה, ענף
דאיהו עץ עבות, עץ דאחיד לעבות,
דהא מהאי נטל יסודא דעלמא,
ואתמליא לארקא בבירא, האי הוא
עלמא ארקא דשקיותא.

וערבי נחל

וערבי נחל - שנים הם, שני נחלי
מים מתכנסים לתוכם
להריק לצדיק. דבר אחר וערבי נחל
- אלה הם גבורות שאחוזות ביצחק,
שבאים מצד אותו נחל עליון ולא
מצד האב. לכן הכל נאה, ולא מבשם
לפרות, ולא עושה פרות. וערבי נחל
- שני עמודים שהגוף עומד עליהם.
אבל וערבי נחל ודאי, כמו שנתבאר,
ואלה הם פלם לרוקן מים לבאר.

וערבי נחל, תרי אינון, תרין נחלין
דמיא אתכניש בהו, לארקא
לצדיק. דבר אחר, וערבי נחל, אלן
אינון גבורן, דאחידן ביה ביצחק,
דאתיין מסטרא דההוא נחל עלאה,
ולא מסטרא דאבא. בגין כך, כלא
יאי, ולא בסימא לפירין, ולא עביד
פירין. וערבי נחל, תרין קיימין, דגופא
קיימא עליהו, אבל וערבי נחל ודאי,
כמה דאתמר, ואלין אינון כלהו
לארקא מיא לבירא.

הָדָר עַל הַפֶּל

מָאִי פְּרִי עֵץ הָדָר אֵילָנָא דְאַתְרוּגָּא. וּמָאִי הָדָר הֵיִינוּ הָדָר עַל הַפֶּל וְהֵיִינוּ הָדָר דְשִׁיר הַשִּׁירִים דְכָתִיב בֵּיה (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר. וְהֵיִינוּ עַל שֵׁם נִקְבָּה וְעַל שְׁמָה נִלְקָחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַתְקִים עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמָה הַטַּעַם נִקְרָאת נִקְבָּה? עַל שֵׁם שְׁנִקְבִּיהָ רַחֲבִים, וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים יִתְרִים עַל הָאִישׁ. וּמָה הֵם הַנִּקְבִים: שְׂדִים וְרַחֲם וּבֵית קִיבּוּל הַיּוֹלֵד.

מָאִי פְּרִי עֵץ הָדָר אֵילָנָא דְאַתְרוּגָּא. וּמָאִי הָדָר הֵיִינוּ הָדָר עַל הַפֶּל וְהֵיִינוּ הָדָר דְשִׁיר הַשִּׁירִים דְכָתִיב בֵּיה (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר. וְהֵיִינוּ עַל שֵׁם נִקְבָּה וְעַל שְׁמָה נִלְקָחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַתְקִים עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמָאִי טַעְמָא אֶקְרִי נִקְבָּה עַל שֵׁם שְׁנִקְבִּיהָ רַחֲבִים וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים יִתְרִים עַל הָאִישׁ. וּמָאִי נִינְהוּ נִקְבִים שְׂדִים וְרַחֲם וּבֵית קִיבּוּל הַיּוֹלֵד.

הָדָר לְפֶל - הָאֲתְרוּגָּא

וּמָאִי נִינְהוּ שְׂאֲמָרוּ שִׁיר הַשִּׁירִים, שְׁהוּא הָדָר לְכָל סַפְרֵי הַקִּדְּשׁ אִין. דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסַּפְרִים קִדְּשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קִדְּשׁ קִדְּשִׁים. וּמָהוּ קִדְּשׁ קִדְּשִׁים? אֵלֶּא קִדְּשׁ שְׁהוּא קִדְּשׁ לְקִדְּשִׁים. וּמָה הֵם קִדְּשִׁים? אֵלוּ שְׁכַנְגָּד שֵׁשׁ קִצּוֹת שְׁבָאָדָם, וְקִדְּשׁ יְהִיָּה לָהֶם קִדְּשׁ לְכָלָם. וּמָהוּ קִדְּשׁ? זֶה אֲתְרוּגָּא, שְׁהוּא הָדָר לְפֶל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הָדָר? אֵל תִּקְרִי הָדָר אֵלֶּא ה' דָּר, זֶה אֲתְרוּגָּא שְׁהוּא נִפְרָד מֵאֲגַד הַלּוּלָב, וְאִין מִצּוֹת לּוּלָב קִיּוּמַת אֵלֶּא בּוּ, וְהוּא גַם כֵּן אֲגוּד עִם הַפֶּל, שְׁעַם כָּל אֶחָד הוּא, וְעַם כָּלָם יַחַד הוּא.

וּמָאִי נִינְהוּ שְׂאֲמָרוּ שִׁיר הַשִּׁירִים, שְׁהוּא הָדָר לְכָל סַפְרֵי הַקִּדְּשׁ אִין. דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסַּפְרִים קִדְּשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים קִדְּשׁ קִדְּשִׁים, וּמָאִי נִינְהוּ קִדְּשׁ קִדְּשִׁים. אֵלֶּא קִדְּשׁ שְׁהוּא קִדְּשׁ לְקִדְּשִׁים. וּמָאִי הֵם קִדְּשִׁים אֵלוּ שְׁכַנְגָּד שֵׁשׁ קִצּוֹת שְׁבָאָדָם וְקִדְּשׁ הוּי לָהּ קִדְּשׁ לְכָלָהּ. וּמָאִי נִינְהוּ קִדְּשׁ, זֶה אֲתְרוּגָּא שְׁהוּא הָדָר הַפֶּל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ הָדָר אֵל תִּקְרִי הָדָר אֵלֶּא ה' דָּר זֶה אֲתְרוּגָּא שְׁהוּא נִפְרָד מֵאֲגַד הַלּוּלָב וְאִין מִצּוֹת לּוּלָב קִיּוּמַת אֵלֶּא בּוּ, וְהוּא גַם כֵּן אֲגוּד עִם הַפֶּל. שְׁעַם כָּל אֶחָד הוּא וְעַם כָּלָם יַחַד הוּא.

ומהו הלולב? כנגד חוט השדרה. וענף עץ עבת - שענפיו חופים את רבו, ואם אין ענפיו חופים את רבו - אינו כלום. מפני מה? משל לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו, הרי זרועותיו שנים וראשו שלשה, והינו ענף לשמאל, עבת לימין, ונמצא עץ באמצע. ולמה נאמר בו עץ? שהוא שרש האילן.

ומאי לולב כנגד חוט השדרה. וענף עץ עבות שענפיו חופין את רובו ואם אין ענפיו חופין את רובו אינו כלום. מפני מה, משל לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו, הרי זרועותיו שנים וראשו שלשה, והינו ענף לשמאל, עבות לימין, ונמצא עץ באמצע. ולמה נאמר בו עץ שהוא שורש האילן.

ענין ערבי נחל

ומה זה ערבי נחל? שוקי האדם שהם שתיים. ומהו לשון של ערבי נחל? משום שגדול שבהם הוא למערב, ומשם יונק כחו, ושל צפון הוא קטן מפני מהלך חמש מאות שנה, והוא ברוח צפונית מערבית, ובו פועל ונקרא על שמו, והם שניהם עצים. דבר אחר ערבי - שפעמים מערבים פעלתם זה עם זה. מה זה ערבי נחל? נחל הוא על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל, כמו שכתוב כל הנחלים הולכים אל הים. אל הים.

ומאי ערבי נחל שוקי האדם שהם שתיים. ומאי ניהו לישנא דערבי נחל, משום הגדול שבהם הוי למערב ומשם יונק כחו. ושל צפון הוא קטן מפני מהלך חמש מאות שנה והוא ברוח צפונית מערבית ובו פועל ונקרא על שמו והם שניהם עצים. דבר אחר ערבי, שפעמים מערבים פעולתן זה עם זה. מאי ערבי נחל, נחל הוי, על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל. כדכתיב, (קהלת א') כל הנחלים הולכים אל הים.

ים הוא אתרוג

מהו ים? הוי אומר זה אתרוג. ומנין לנו שכל מדה ומדה מאלו השבעה נקראת נחל? שנאמר

מאי ניהו ים, הוי אומר זה אתרוג. ומנא לן דכל מדה ומדה מאלו השבעה אקרי נחל. שנאמר (במדבר

כ"א) וממתנה נחליאל, אל תקרי וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל נחליאל אל. אל. נחליאל אל. נחליאל אל.

רמזי ארבעת המינים

ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף. השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה פתיב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה שלשים ושתים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, שנאמר (בראשית ג') לשמר את דרך עץ החיים: (עד כאן

מהשמטות)

אברהם יצחק ויעקב

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דא אברהם. כפת תמרים, דא יצחק. וענף עץ עבות, דא יעקב. וערבי נחל, אליו אינון תרין דרגין דאמרו. ומאן דמתני האי, בגין דעין עבות דא יעקב, דאחיד לכלהו חלקין, ודאי דא יעקב. אבל הא אוקימנא, פרי עין הדר דא בירא דיצחק, דא גבורה תתאה. כפת תמרים. כפת חסר,

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר - זה אברהם. כפת תמרים - זה יצחק. וענף עץ עבות - זה יעקב. וערבי נחל - אלה הן שתי הדרגות שאמרנו. ומי ששונה זה, משום שעץ עבות זה יעקב, שאוחז את כל החלקים, ודאי זה יעקב. אבל הרי בארנו, פרי עין הדר - זו באר יצחק, זו גבורה תחתונה. כפת תמרים - כפת חסר,

קָשֶׁר שֶׁנִּקְשֶׁר בְּבֵאֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל א) כְּפוֹתִים בְּסִרְבְּלֵיהֶם, מְשׁוּם שֶׁאֵלֶּה לֹא עוֹלִים זֶה בְּלִי זֶה. וְעִנְף עֵץ עֲבוֹת, עִנְף הוּא עֲלִיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה עֵץ עֲבוֹת וְאוֹחֵז לְכָל צַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. עֲרֵבִי נַחֵל - זֶה יִצְחָק, בְּכָל הַצְּדָדִים שֶׁאֲחוּזִים בְּצַד הַנַּחֵל וְלֹא בְּצַד הָאֵב. שֶׁשְׁנֵינּוּ, אֵף עַל גַּב שֶׁבְּנַחֵל הַזֶּה לֹא נִמְצָא דִין, מִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ דֵינִים.

קְשׁוּרָא דְאִתְקִשֶׁר בְּבֵירָא, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר, (דניאל ג) כְּפִיתוּ בְּסִרְבְּלֵיהוֹן, בְּגִין דְּאֵלִין לֹא סְלִקִין דָּא בְּלֵא דָּא. וְעִנְף עֵץ עֲבוֹת, עִנְפָא הוּא עֲלֵאָה, דְּאִתְעֵבִיד עֵץ עֲבוֹת, וְאֲחִיד לְכָל סְטֵרָא, כְּמָה דְאִתְמָר. עֲרֵבִי נַחֵל דָּא יִצְחָק, בְּכָל סְטֵרִי, דְּאֲחִידִן בְּסְטֵרָא דְנַחֵלָא, וְלֹא בְּסְטֵרָא דְאָבָא. דְתַנְיִנּוּ, אֵף עַל גַּב דְּבַהֲאֵי נַחֵל דֵינָא לֹא אֲשְׁתַּפַּח בֵּיהּ, דֵינִין מִתְעֵרִין מִנֵּיהּ.

עֲרֵבִי נַחֵל לֹא יוֹצְאִים מֵהֶם לֹא פְרִי וְלֹא טַעַם וְלֹא רִיחַ

וְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא פְרִישׁ, וְעֲרֵבִי נַחֵל
- אֵלוּ שְׁנֵי הַעֲמוּדִים שֶׁאֲמַרְנוּ שִׁיּוּצָאִים מֵהֶם מִים, וְיָפָה. אֲבָל בֹּא רֵאָה, הֲרִי רֵאִינוּ שֶׁשְׁתֵּי דְרָגוֹת אֵלֶּה שֶׁעוֹמְדוֹת עַל דְּרָגָה שֶׁל צְדִיק, פְּרִי וְכִנּוּס גְּדוֹל [הַבְּרָכוֹת] יוֹצְאִים מֵהֶם, וְעֲרֵבִי נַחֵל לֹא יוֹצְאִים מֵהֶם לֹא פְרִי וְלֹא טַעַם וְלֹא רִיחַ, וְהֲרִי בְּאֲרָנוּ, וְהַפֵּל יָפָה.

וְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא פְרִישׁ, וְעֲרֵבִי נַחֵל,
אֵינוֹן תְּרִין קְיָיִמִין דְּקָאֲמַרְוּ, דְּמִיָּיא נְפָקִי מִנֵּיהוּ, וְשִׁפִּיר. אֲבָל תָּא חֲזוּ, הָא חֲזִינְן דְתִרְיִן דְרָגִין אֵלִין דְקִיָּיִמִי עַל דְרָגָא דְצְדִיק, אֵיבָא וְכִנְיִשׁוּ רַבְרָבָא (ס"א דְבִרְכָאן) נְפָקִי מִנֵּיהוּ, וְעֲרֵבִי נַחֵל לֹא נְפָקִי מִנֵּיהוּ, אֵיבָא, וְלֹא טַעַמָא, וְלֹא רִיחָא. וְהָא אֲוִקִימָנָא וְכֵלָא שִׁפִּיר.

אֶתְרוּג בְּשִׁמְאָל וְלִוְלָב בְּיָמִין

וְעַל כֵּן אֶתְרוּג בְּשִׁמְאָל, כְּנֶגֶד הַלֵּב.
לוֹלֵב בְּיָמִין. כֶּפֶת בְּכַל, וְקִשׁוּר בְּכַל, שֶׁהֲרִי צְדִיק כְּפוֹת הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים וְקִשׁוּר בְּכַל, וְזֶהוּ קִשׁוּר הַאֲמוּנָה.

וְעַל דָּא אֶתְרוּג (דף רכא ע"א)
בְּשִׁמְאָלָא, לְקַבִּיל לְבָא. לוֹלֵב בְּיָמִינָא, כֶּפֶת בְּכֵלָא, וְקִטִּיר בְּכֵלָא. דְּהָא צְדִיק כְּפוֹת הוּא בְּכָל סְטֵרִין, וְקִטִּיר בְּכֵלָא, וְדָא הוּא קִשׁוּרָא דְמַהֲיָמוּנָתָא.

אשריהם ישראל

וּנְכַסְפָּרָא דַּאֲגַדְתָּא שְׁפִיר קְאָמַר, וּנְיַפְהָ אָמַר בְּסִפְרֵי הַאֲגָדָה שְׁכַל אֵלֶּה הֵם אוֹרְחִים שְׁמִזְמִינִים הָעֵם הַקְּדוֹשׁ בְּיוֹם הַזֶּה, שְׁצָרִיכִים לְמַצָּא אוֹתָם, כִּינּוּן שְׁהִזְמִין אוֹתָם, וּבְהֵם מְבַקֵּשׁ אָדָם בְּקִשְׁתּוֹ לְמַלְכָּה. אֲשֶׁרִיֵּהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁיִוְדָעִים דְּרַכֵּי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, וְיִוְדָעִים דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדַרְךְ אֲמֵת, לְזַכּוֹת בְּהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דְּכַל אֵלִין אֵינּוּן אוֹשְׁפִיזִין, דְּוִמִּינִין עִמָּא קְדִישָׁא בְּהֵאִי יוֹמָא, דְּבַעֲיִין לְאַשְׁכְּחָא לְהוּ, כִּינּוּן דְּזִמִּין לֵוִן. וּבְהוּ בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַלְכָּא בְּעוֹתִיָּה. וְכַאֲוִן אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל דִּידָעִין אֲרַחֲוִי דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, וְיִדָעִין אֲרַחֲוִי דְּאוֹרִיִּיתָא, לְמַהֲרָה בְּאוֹרַח קְשׁוּמָה, לְמַזְכְּרֵי בְּהוּ בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְּאַתֵּי.

נצחון בדין

בְּיוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּסִימָנִים רְשׁוּמִים מִתּוֹךְ הַמְּלָךְ, מְשׁוּם שְׁהֵם נִצְחוּ בְּדִין, וּמַהֵם הַסִּימָנִים? סִימְנֵי הָאֲמוּנָה, חוֹתָם הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן. לְשַׁנֵּי בְּנֵי אָדָם שְׁנֹכְנְסוּ לְבַנֵּי הַמְּלָךְ לְדִין, וּבְעוֹלָם לֹא יוֹדָעִים מִי מַהֵם נִצַּח. יֵצֵא לְגִיּוֹן אֶחָד מִבֵּית הַמְּלָךְ, וְשִׂאלוּ אוֹתוֹ מִי נִצַּח? אָמַר לְהֵם, מִי שְׁיִצֵּא וּבִידּוֹ סִימְנֵי הַמְּלָךְ, הוּא שְׁנִצַּח. כִּי כָּל הָעוֹלָם נִכְנָסִים לְדִין לְפָנֵי הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן, וְהוּא דֵּן אוֹתָם מִיּוֹם שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיּוֹם הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה יוֹם לַחֲדָשׁ, וּבֵין כִּי נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל כָּלָם צְדִיקִים בְּתַשׁוּבָה, טוֹרְחִים בְּסִפְהָ וּלְוֹלַב

בְּיוֹמָא דַּא נְפָקִי יִשְׂרָאֵל, בְּסִימָנִין רְשִׁימִין מְגוּ מַלְכָּא, בְּגִין דְּאֵינּוּן נִצְחִין דִּינָא. וּמַאי סִימָנִין אֵינּוּן, סִימְנֵי מְהִימְנוּתָא, חוֹתְמָא דְּמַלְכָּא עֲלָאָה. לְתַרֵּי בְּנֵי נֶשָׁא, דְּעָאלוּ קְדָם מַלְכָּא לְדִינָא, וְלֹא יָדְעֵי עֲלָמָא מֵאֵן מְנַיְיְהוּ נִצַּח. נִפְקַחְדָּ לְגִיּוֹן מִבְּיַד מַלְכָּא, שְׂאִילוּ לוֹ. אָמַר לוֹ, מֵאֵן דִּיפּוּק וּבִידּוֹי סִימָנִין דְּמַלְכָּא, הוּא נִצַּח. כִּי, כּוּלֵּי עֲלָמָא עָאִלִין לְדִינָא, קְדָם מַלְכָּא עֲלָאָה, וְדָאִין לֵוִן מִיּוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְיּוֹם הַכַּפּוּרִים, עַד חֲמֵשׁ סְרֵי יוֹמִין לִירְחָא. וּבֵין כִּי אֲשַׁתְּכַחוּ יִשְׂרָאֵל וְכַאֲוִן כְּלָחוּ בְּתִיּוּבָתָא. מְרַחֲוִין בְּסִפְהָ וּלְוֹלַב וְאַתְרוּגָּה, וְלֹא יָדְעֵי מֵאֵן

וְאֶתְרוּג, וְלֹא יוֹדְעִים מִי נִצַּח בְּדִין.
הַמְּלָאכִים הָעֲלוּנוּם שׁוֹאֲלִים, מִי
נִצַּח בְּדִין? אֹמֵר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, אֵלֶּה שְׂמוֹצִיאִים בִּידֵיהֶם אֶת
הַסִּמְנִים שְׁלִי, הֵם נִצְחוּ בְּדִין.

נִצַּח דִּינָא. מְלָאכִי עֲלָא שְׂאֵלוּ מָאן
נִצַּח דִּינָא. קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לָהּ, אֵינּוֹן דְּמִפְקִי בִּידֵיהוֹ סִמְנִין
דִּילֵי, אֵינּוֹן נִצְחִין דִּינָא.

בְּיוֹם הַזֶּה יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּרִשָׁם הַמְּלָךְ

בְּיוֹם הַזֶּה יוֹצְאִים יִשְׂרָאֵל בְּרִשָׁם
הַמְּלָךְ, בְּתַשְׁבְּחוֹת הַהֵלֵל,
נִכְנָסִים לַסֶּכֶה, אֶתְרוּג בְּשִׂמְאֵל, לוֹלֵב
בְּיָמִין. כָּלֶם רוֹאִים שְׂיִשְׂרָאֵל רְשׁוּמִים
בְּרִשׁוּמֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, פּוֹתְחִים
וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים קַמְד) אֲשֶׁרֵי הָעָם
שְׂכַכְה לֹו אֲשֶׁרֵי הָעָם שְׁה' אֱלֹהֵיו.

בְּהַאי יוֹמָא, נִפְקִי יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁמוֹ
דְּמְלָכָא, בְּתוֹשְׁבַּחְתָּא
דְּהִילָא. עָאלין בְּסֶכֶה, אֶתְרוּג
בְּשִׂמְאֵל, לוֹלֵב בִּימִינָא. חֲמָאן כְּלָהּ,
דִּישְׂרָאֵל רְשׁוּמִין בְּרִשְׁמִין דְּמְלָכָא
קִדְשָׁא. פְּתַחֵי וְאָמְרֵי, (תְּהִלִּים קַמְד)
אֲשֶׁרֵי הָעָם שְׂכַכְה לֹו אֲשֶׁרֵי הָעָם
שְׂיִהוּוֹהוּ אֱלֹהֵיו.

עֵינִין פְּרִי עֵץ הָדָר

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, כְּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי
עֵץ הָדָר כִּפְתַת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ
הָדָר מָה הוּא? זֶה אֶתְרוּג. וְכִי אֶתְרוּג
מֵעֵץ הָדָר הוּא? וְהִרִי כִּמְה קוֹצִים יֵשׁ
סְבִיבוּ, מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאִתָּה אֶמְרַתְּ
פְּרִי עֵץ הָדָר? אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר,
שְׂכַתוּב וַיְבִן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע
אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבַאֲהָ
אֶל הָאָדָם. וְכַתוּב עֵצִים מֵעֲצָמֵי וּבִשָּׁר
מִבְּשָׂרֵי, וְזֶהוּ פְּרִי עֵץ הָדָר. מִנֵּינ לָנוּ
שְׂאָדָם נִקְרָא עֵץ? שְׂכַתוּב כִּי הָאָדָם
עֵץ הַשָּׂדֶה.

רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, כְּתִיב (ויקרא כג) פְּרִי
עֵץ הָדָר כִּפְתַת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ
הָדָר, מָאן הוּא. דָּא אֶתְרוּג. וְכִי
אֶתְרוּג מֵעֵץ הָדָר הוּא, וְהָא כִּמְה
קוֹצִין אִית סְחַרְנִיָּה, מִכָּאן וּמִכָּאן,
וְאִת אֶמְרַת פְּרִי עֵץ הָדָר. אֵלֶּא רְוָא
דְּמְלָה, דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַיְבִן יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן
הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבַאֲהָ אֶל הָאָדָם.
וְכַתִּיב (בראשית ב) עֵצִים מֵעֲצָמֵי וּבִשָּׁר
מִבְּשָׂרֵי, וְדָא הוּא פְּרִי עֵץ הָדָר. מִנֵּלָן
דְּאָדָם עֵץ אֶקְרִי. דְּכַתִּיב, (דברים ב) כִּי
הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה.

פרשת
ויקרא
דף כ"ד
(ע"א)

עֲנִין כַּפַּת תְּמָרִים

כַּפַּת תְּמָרִים, דְּסָלִיק לְשִׁבְעֵין שָׁנִין, וְבוּיָה אֲשֶׁתְּכַלְלוּ שִׁבְעֵין שָׁנִין עֲלָאִין. וְדָא אַכְפָּת וְאַתְקֻשֵׁר לְעִילָא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אַקְרִי כַּפּוּת, כְּמָה דְּאֵת אָמַר כְּפִיתוּ, דְּסָלִיק לְהֵכָא וְלֵהֵכָא. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב פִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי דִּיִּקְא.

כַּפַּת תְּמָרִים, שְׁעוּלִים לְשִׁבְעֵים שָׁנִים, וְבוּ נִתְקֵנוּ שִׁבְעֵים שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת. וְזֶה כְּפּוּת לְמַעְלָה וְלַמַּטָּה, וְלִכְּוּ נִקְרָא כַּפּוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כְּפִיתוּ, שְׁעוּלָה לְכָאן וְלְכָאן. זֶהוּ שְׁכַתּוּב פִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאַרְצֵי דִּיִּקְא.

מִי שְׁחוּטָא אֶל הַמְזַבְּחַ הוּא חוּטָא בְּכָל

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא מְזַבְּחַ, דְּעֵבִיד פִּירִין, וְסָלִיק אַבִּין לְכָל סְמָרִין. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל ע' שָׁנִין, יִהְיִין לָהּ חוּלְקָא, וְאַתְבְּרָכָא מְכֻלָּהוּ. מָאִי קָא מִיּוּרִי. בְּגִין דְּמֵאן דְּחָטִי לְגַבִּי מְזַבְּחַ, בְּכֻלָּא חָטִי, דְּהָא כְּפִית לְקַבְּלֵי הַהוּא דְכַפִּית לְעִילָא, וְעַל דָּא אֲתַקֻּשֵׁר דָּא בְּדָא, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְלֹא כְּתִיב וּכְפַת תְּמָרִים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר - זֶה מְזַבְּחַ, שְׁעוּשָׁה פְּרוּת, וּמַעְלָה נֶצְנִים לְכָל הַצְּדִדִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל שִׁבְעֵים הַשָּׁנִים נוֹתְנִים לָהּ חֵלֶק, וְהִיא מִתְבְּרַכַת מְכֻלָּם. מָה זֶה אוֹמֵר? מִשּׁוֹם שֶׁמִּי שְׁחוּטָא אֶל הַמְזַבְּחַ, הוּא חוּטָא בְּכָל, שֶׁהָרִי כְּפּוּת בְּנֶגֶד אוֹתוֹ שֶׁכְּפּוּת לְמַעְלָה, וְלִכְּוּ נִקְשְׁרוּ זֶה עִם זֶה, פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים, וְלֹא כְּתוּב וּכְפַת תְּמָרִים.

זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו

בְּתִיב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו. מָאִי קָא מִיּוּרִי. אֵלָא, זֹאת: דָּא מְזַבְּחַ, דְּאֲתַמְשַׁח עַל יְדָא דְאַהֲרֹן, דְכְּתִיב, (שמות ז) וּמִשְׁחַתְּ אֶת מְזַבְּחַ הָעוֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו. וּמִשְׁחַת (ס"א זו מִשְׁחַת) בְּנָיו, דְּהָא מְכֻלָּהוּ אֲתַמְשַׁח, וְאַתְרַבִּי, וְאַתְבְּרָכָא, וְאַתְדַּכָּא.

כְּתוּב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו. מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלָא זֹאת - זֶה מְזַבְּחַ, שֶׁנִּמְשַׁח עַל יַד אַהֲרֹן, שְׁכַתּוּב וּמִשְׁחַתְּ אֶת מְזַבְּחַ הָעֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו. וּמִשְׁחַת (זו מִשְׁחַת) בְּנָיו, שֶׁהָרִי נִמְשַׁח מְכֻלָּם, וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְבְּרַךְ וּמִטָּהֵר.

עָנִין סִיבּוּב הַמְזֻבָּח פַּעַם אַחַת בְּכָל יוֹם, וְאַחַר כֵּן שֶׁבַע פַּעַמִּים

בֵּא רְאָה, בְּחָג סוּבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח
פַּעַם אַחַת בְּכָל יוֹם, וְאַחַר כֵּן
שֶׁבַע פַּעַמִּים. מַה זֶה אוֹמֵר? אֲלֵא,
לְמַלְךָ שֶׁהַזְּמִין אוֹרְחִים וְהִתְעַסֵּק
עִמָּהֶם, וְהִיָּתָה לְמַלְךָ בֵּת יַחֲדָה.
אָמְרָה לוֹ: אֲדוּנֵי הַמַּלְךָ, מִשׁוּם
הַאוֹרְחִים לֹא שִׁמְתָ לֵב אֵלַי? אָמַר
לָהּ: חֲזִיף בִּתִּי, מָנָה אַעֲלֶה לָךְ בְּכָל
יוֹם, (שְׁשׁוּה פְּקָלִים). כֵּן בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שָׁל
הַחֵג מִקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד אַמּוֹת
הָעוֹלָם. אָמַר הַמְזֻבָּח לְמַלְךָ הַקְּדוֹשׁ:
לְכֻלָּם נִמְצְאִים מְנוּת וְחֻלְקִים, וְלִי מָה
אַתָּה נוֹתֵן? אָמַר לָהּ: בְּכָל יוֹם וַיּוֹם
יִסּוּבְבוּ אוֹתָךְ שֶׁבַע יָמִים עֲלִיזוּנִים
לְבָרְךָ אוֹתָךְ, וְנוֹתְנִים לָךְ שֶׁבַעִים
חֻלְקִים (בְּכָל יוֹם). רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
שֶׁבַעִים חֻלְקִים בְּכָל יוֹם כְּנֶגֶד
שֶׁבַעִים פָּרִים שֶׁנִּקְרְבִים בְּחָג.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁבַעַה בְּכָל יוֹם,
מִשׁוּם שֶׁהָרִי מִתְבָּרְכָת (מִמָּקוֹם)
מִכָּלֶם, וְלִסּוּף שֶׁבַעַה הַיָּמִים
מִתְבָּרְכָת מִמָּקוֹם שֶׁשָּׁמֶן הַמִּשְׁחָה
נִמְצָא. (וְאַחַר כֵּן) שֶׁבַע פַּעַמִּים, כְּנֶגֶד כָּל
אוֹתָם שֶׁבַעַה יָמִים כְּדִי לְהַעֲמִיד לָהּ
בְּרִכּוֹת מִפְּעֵן הַנַּחַל שֶׁזּוֹרֵם תָּמִיד
וְלֹא פּוֹסֵק. נִמְצָא שֶׁמִּתְבָּרְכָת (תַּמִּיד)

חֲזִי, בְּחָג סוּבְבִים אֶת הַמְזֻבָּח
זְמַנָּא חֲדָא בְּכָל יוֹמָא, וְשֶׁבַעַה
זְמַנִּין לְבִתְרָה. מָאֵי קָא מִיִּירֵי. אֲלֵא,
לְמַלְכָא דְזְמַנִּין אוּשְׁפִּיזִין, וְאַתְעַסֵּק
בְּהוּ, וְהוּוּה לִיָּה לְמַלְכָא בֵּת יַחֲדָה,
אָמְרָה לִיָּה, מָאֵרִי מַלְכָא, בְּגִין
אוּשְׁפִּיזִין לֹא אֲשַׁנְחֶת עֲלֵי. אָמַר לִיָּה,
חֲזִיךְ בְּרִתִּי פְּרַקְטָא חֲדָא אֶסְלִיק לָךְ
בְּכָל יוֹמָא, (דַּף כ"ד ע"ב) (דְּשׁוּי כְּכֹהֵנוּ). כֵּן,
בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא דְחָג, מִקְרִיבִין
יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אוֹמִין דְּעֻלְמָא. אָמַר
מְזֻבָּח לְמַלְכָא קְדִישָׁא, לְכֻלְהוּ
מִשְׁתַּבְּחִי מֵאֲגִין וְחוּלְקִין, וְלִי מַה אֲנִתִּי
יְהִיב. אָמַר לָהּ, בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא
יִסּוּבְבוּן לִיךְ שֶׁבַעַה יוֹמִין עֲלֵאִין,
לְבָרְכָא לָךְ, וְיַהֲבִין לָךְ שֶׁבַעִין חוּלְקִין
(בְּכָל יוֹמָא), רַבִּי יוֹסִי אָמַר שֶׁבַעִין חוּלְקִין
בְּכָל יוֹמָא לְקַבֵּל שֶׁבַעִין פָּרִים
דְּמִתְקַרְבִין בְּחָג.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שֶׁבַעַה בְּכָל יוֹמָא,
בְּגִין דִּהָא אִתְבָּרְכָא (מֵאַתֵּר)
מִכְּלָהּ, וְלִסּוּף, שֶׁבַעַה יוֹמִין,
מִתְבָּרְכָא מֵאַתֵּר דְּמִשְׁחָ רְבוּתָא
אֲשַׁתְּכַח. (וְלִבְתֵּר) שֶׁבַעַה זְמַנִּין, לְקַבֵּל
כָּל אִינוּן שֶׁבַעַה יוֹמִין, בְּגִין לְקִיּוּמָא
לָהּ בְּרַכָּאן מִן מְבוּעָא דְנַחְלָא, דְנִגִּיד
תְּדִיר וְלֹא פְּסִיק, אֲשַׁתְּכַח דְּאַתְבָּרְכָא

בְּכֵל יוֹמָא וְיוֹמָא, עַד שְׁבַעַה יָמִים
שְׁמַת־בְּרַכַת מִמְעוֹן הַנַּחֲלָה. וְכֵן פִּעַם
אַחֲרַת שְׁבַע פְּעָמִים כְּאַחַד,
וּמִתְקַיְּמוֹת בְּהַ הַבְּרָכוֹת אַחַר כֶּף
מִהַמְקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַמְעוֹן יוֹצֵא וְלֹא
פּוֹסֵק, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

(תְּרִיר) בְּכֵל יוֹמָא וְיוֹמָא, עַד שְׁבַעַה
יוֹמִין דְּאַתְּבְּרַכָא מִמְבּוּעָא דְנַחֲלָא. וְכֵן
זְמַנָא אַחֲרָא שְׁבַעַה זְמַנִין כְּחַדָא
וְאַתְקַיְּמוּ בְּרַכָאן לְבַתֵּר מֵאַתֵּר עֲלָאָה
דְּמִבּוּעָא נְפִיק וְלֹא פִסֵק, כְּדִקְאֲמַרְן.

עַד עֶקְרָה יִלְדָה שְׁבַעַה וְרַבַת בְּנִים אֲמַלְלָה

בְּכֵל יוֹמָא מְכַרְיִין עָלֶיהָ וְאַמְרִין,
(שְׁמוּאֵל א ב) עַד עֶקְרָה יִלְדָה
שְׁבַעַה וְרַבַת בְּנִים אֲמַלְלָה. עַד עֶקְרָה
יִלְדָה שְׁבַעַה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
שְׁמַת־בְּרַכַת מִשְׁבַּעַה בְּכֵל יוֹם, וְעוֹלָה
לְחֶשְׁבוֹן עֲלִיּוֹן. וְרַבַת בְּנִים אֲמַלְלָה -
אֵלּוּ אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה
שְׁעוֹלִים בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל,
וְאַחַר כֶּף מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים בְּכֵל
יוֹם וְיוֹם, וְלִכֵּן הַמְזַבַּח מְכַפֵּר עַל
חַטָּאֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְזַבַּח מְטַהֵר אוֹתָם
וּמְרִיק לָהֶם בְּרָכוֹת מִמְעֵלָה לְמַטָּה.

בְּכֵל יוֹמָא, מְכַרְיִין עָלֶיהָ וְאַמְרִין,
(שְׁמוּאֵל א ב) עַד עֶקְרָה יִלְדָה
שְׁבַעַה וְרַבַת בְּנִים אֲמַלְלָה. עַד עֶקְרָה
יִלְדָה שְׁבַעַה: דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
דְּאַתְבְּרַכָא מִשְׁבַּעַה בְּכֵל יוֹמָא, וְסֻלֵּיק
לְחוּשְׁבַן עֲלָאָה. וְרַבַת בְּנִים אֲמַלְלָה,
אֵלּוּן אוֹמִין עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה,
דְּסֻלְקִין בְּיוֹמָא קְדָמָאָה לְחוּשְׁבַן רַב,
וְלְבַתֵּר מִתְמַעֲטִין וְאַזְלִין בְּכֵל יוֹמָא
וְיוֹמָא. וְעַל דָּא, מְזַבַּח מְכַפֵּר עַל
חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל מְזַבַּח מְדַכֵּי לְהוֹן,
וְאַרְיֵק לְהוֹן בְּרַכָאן מִעֲלָא לְתַתָּא.

עֲנִין הַמִּינִים

וְעֲנַף עֵץ עֲבוֹת - זֶה הַמְּלֶכֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
שְׁאַחֲזוּ לְשַׁנֵּי צִדָּדִים. וּמִשׁוּם
כֶּף הַדַּס שְׁלִשָּׁה עֲנָפִים, שֶׁיַּעֲשֶׂה עֲנָף
עֵץ עֲבוֹת שְׁאַחֲזוּ לְכָל צִד. וְעַרְבֵי נַחֲלָה
- אֵלּוּ שְׁנֵי עֲמוּדִים, שְׁמִכָּאן יוֹצֵא
לְכַפּוֹת תְּמָרִים. כְּפַת תְּמָרִים, אַחֲזוּ
לְמַעֲלָה וְאַחֲזוּ לְמַטָּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וְעֲנַף עֵץ עֲבוֹת: דָּא מְלָכָא קְדִישָׁא,
דְּאַחֲד לְתַרְוֵן סְטָרִין. וּבְגִין כֶּף
הַדַּס תַּלְת עֲנָף, דִּיתְעַבְד עֲנָף עֵץ
עֲבוֹת, דְּאַחֲד לְכָל סְטָרָא. וְעַרְבֵי
נַחֲלָה: אֵלּוּן תַּרְוֵן קַיְּמוֹן, דְּמַהֲקָא נְפִיק,
לְכַפּוֹת תְּמָרִים. כְּפַת תְּמָרִים, אַחֲד
לְעֲלָא וְאַחֲד לְתַתָּא, וְהָא אַתְמַר.

אתרוג נפקא מגו פובין דאילנא והכי
 הוא. כפות תמרים הכי נמי אחיד
 בהו ודאי, כל מה דנפיק לעלמא
 מהכא נפקא ומהכא אתיין. (ס"א אתון).
 אתרוג יוצא מתוך הקוצים של
 האילן, וכך זה. גם כפות תמרים אחז
 בהם ודאי. כל מה שיוצא לעולם -
 מכאן יוצא ומכאן באים (גזון).

ענין הד' מינים בחג
 עד דהו אולי, חמו חד יודאי דהוה
 אתו. אמר רבי יוסי האי בר נש
 יודאי איהו ואתחזי. כד מטא גבייהו
 שאילו ליה. אמר לון שליחא דמצוה
 אנא. דהא אנן דיירי בכפר דראמין,
 ומטי ומנא דחג, ואנן צריכין לולב
 ווינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון
 למצוה. אזלו בחדא. אמר להו ההוא
 יודאי הני ארבע מינין דלולב דבבבלהו
 אתאן לרצווי עלמא (נ"א על מיא)
 שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג.
 אמר ליה כפר אתערבו בהו חבריאי.
 אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך
 אימא לה.

פרשת
 נח (דף
 ס"ג"א)

ענין הד' מינים בחג

עד שהיו הולכים, ראו יהודי אחד
 שהיה בא. אמר רבי יוסי, האי שיש
 הנה הוא יהודי ונראה. כשהגיע
 אליהם, שאלו אותו. אמר להם, אני
 שליח מצוה, שהרי אנו גרים בכפר
 ראמין, והגיע זמן החג, ואנו צריכים
 לולב עם המינים שלו עמו, ואני
 הולך לקטף אותם למצוה. הלכו
 כאחד. אמר להם אותו יהודי,
 ארבעת מיני הלולב הללו שבבבלם
 באים לרצות בעד העולם [נ"א על
 המים], שמעתם למה אנו צריכים
 אותם בחג? אמר לו, כפר העירו בזה
 החברים, אבל אם דבר חדש הוא
 תסת ידך - אמר אותה.

אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן
 דיירי ביה הוא זעיר וכלהו
 עסקי באורייתא. ואית עלן צורבא
 מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה
 שביה. ובכל יומא ויומא אמר לן מלין
 חדתין באורייתא. ואמר דהא בחג
 ומנא הוא לשלטאה. (ישראל שליטין בהוא

אמר להם, ודאי אותו מקום שאנו
 גרים בו הוא קטן, וכלם
 עוסקים בתורה, ויש עלינו תלמיד
 חכם ושמו רבי יצחק בר יוסי
 מחוזאה, ובכל יום ויום אומר לנו
 דברי תורה חדשים, ואמר שהרי בחג
 זמן הוא לשלט. [ישראל שולטים

באותו זמן ולוקחים לולב שפראה
 שאנו נצחנו על כל אותם שנקראים
 המון העם ולשלט עליהם] [אזי עבר
 על נפשנו הפנים הזידונים ברוך ה'
 שלא נתננו טרף לשניהם. וכי יש
 שנים למים? אלא] (שכל אותם גדולים)
 אותם שאר העמים. אותם מקמים
 גדולים על שאר העמים עפ"ם,
 ומתברכים מצדם של ישראל,
 וקוראים להם מים הזידונים, כמו
 שנאמר (תהלים קכד) הפנים
 הזידונים. ובשביל לשלט עליהם באנו
 בסוד השם הקדוש באותם ארבעה
 מיני הלולב לרצות את הקדוש ברוך
 הוא [עליהם] ולשלט עליהם בסוד
 השם הקדוש, ולהעיר עלינו מים
 קדושים לנסף על גבי המזבח.

ומנא, ונקיטנא לולב דמתחזי דאנו נציתנא עלייהו על
 כל אנו דאקרו המון העם ולשלטאה עלייהו) (אזי
 עבר על נפשנו המים הזדונים ברוך יי שלא נתננו טרף
 לשניהם. וכי אית שנים למים, אלא) (ס"א דכל אנו
 וברכי) אנו שאר עמין. אנו רברבין
 ממנן על שאר עמין עובדי עבודת
 בוכבים ומזלות ומתברכאן
 מסמרייהו דישאל וקרינן לון מים
 הזידונים. כמה דאת אמר, (תהלים קכד)
 המים הזדונים. ובגין לשלמאה עלייהו
 אתינא ברזא דשמא קדישא באנו
 ארבע מינין שבלולב לרצויי ליה
 לקודשא ברוך הוא (עליהו) ולשלמאה
 (דף סד ע"א) עלייהו ברזא דשמא
 קדישא. ולא תערא עלן מיין קדישין
 לנסכא על גבי מדבחא.

